

Porlan kehittämisvaihtoehdon valinta

1023/10.03.01.00/2025

Tekninen lautakunta 19.08.2026 § 115

Tausta ja nykytila

Aurlahden tuntumassa, Lohjanjärven rannalla sijaitseva Porlan alue on merkittävä luontokohde Lohjan keskustassa. Se on entinen kalanviljelyalue, jossa yhdistyvät arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristöt sekä keskeinen sijainti Lohjanjärven rannalla. 1900-luvun alussa aloitetun kalanviljelystoiminnan vuoksi alueella sijaitsee vesialtaita sekä kalanviljelyä tukevia rakenteita ja rakennuksia.

Porlan alueelle on vahvistettu asemakaava 2017, jossa alue on merkitty lähivirkistysalueeksi, jonka mukaan alueella tehtävien toimenpiteiden tulee perustua erikseen laadittavaan yleissuunnitelmaan. Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain nojalla perustettu suojelualue, Porlan lehto (YSA206902). Lisäksi alueen keskellä sijaitsee Porlanpuisto VP-12, jonka alueelle sijoittuvat alueen rakennukset.

Lohjan kaupungin palvelutuotantolautakunta on 19.6.2018 hyväksynyt Porlan alueella yleissuunnitelman, jossa perusratkaisuna on, kuten asemakaavassakin, että läntiset luonnoltaan arvokkaimmat altaat säilytetään nykyisellään ja keskimmäisiä ja itäisiä altaita voidaan kehittää toiminnallisempaan suuntaan. Alueen keskivaiheilla on toiminnallinen keskipiste rakennuksineen ja tapahtuma-alueineen. Lohjan kaupunki on toteuttanut alueella yleissuunnitelman mukaisia toimia.

Porlan alueen vesihuolto on aiemmin perustunut alueen kaakkoisnurkassa olleeseen pohjavesikaivoon, josta on vapaasti virrannut ns. ylivuotovettä Porlan alueelle hautomarakennukseen, jossa vesi on juossut pikkupurona kalankasvatusaltaisiin ja sieltä ulos ympäri vuoden. Vuoden 2025 aikana Lohjan vesilaitos paransi vedensaannin huoltovarmuutta rakentamalla uuden siiviläputkikaivon ja vanhat kuilukaivot poistettiin käytöstä. Samalla poistui ns. ylivuotoveden juoksutusmahdollisuus Porlaan, mutta myös tuotiin vesiliittymä alueen reunaan.

Porlan alue on ollut Lohjan kaupungin omistuksessa vuodesta 1981 lähtien. Alue on ollut vuokrattuna yksityiselle vuodesta 2008 ja vuokrasopimus on edelleen voimassa. Viime vuosina LUVY on harjoittanut Porlassa pienimuotoista kalanpoikasten kasvatustoimintaa vuokralaisen luvalla. Lisäksi alueella sijaitsee Ilmatieteenlaitoksen säähavaintoasema.

Vuokrasopimuksen mukaan vuokralainen vastaa kaikista alueen ja rakennusten kunnossapito- ja käyttökustannuksista. Lohjan kaupunki on kuitenkin toteuttanut vuokra-alueelle yleissuunnitelman mukaisia toimia kuten kevyen liikenteen väyliä ja laavun. Alueen hallinta on epäselvä johtuen yleissuunnitelman ja vuokrasopimuksen päällekkäisyyksistä. Jos alueen hallinta siirtyy kaupungille, tarvitaan kehittämissuunnitelma, jonka mukaisesti aluetta jatkossa kehitetään.

Porlan kehittämistä on valmisteltu useiden vuosien ajan, mutta alueelle ei ole tehty kokonaisvaltaista kehittämislinjausta. Rakennuskannan kunto, alueen virkistyskäytön kehittäminen sekä luontoarvojen turvaaminen edellyttävät pitkän aikavälin kehittämisratkaisua. Kehittämisellä toteutetaan myös Lohjan kaupunkistrategian ja järvihojelman tavoitteita. Näiden

tavoitteiden ja alueen hallinnan selkeyttämiseksi perustettiin kaupungin johdon aloitteesta viranomaistyöryhmä, joka aloitti taustaselvityksen yhteistyössä eri sidosryhmien ja tahojen kanssa. Tästä selvitystyöstä on käytetty nimeä Porla 2.0-hanke. Yhteistyötahoina ovat olleet Pro Porla, vuokralainen, LUVY ja Lohjan kaupunginmuseo.

Porla 2.0 -hanke ja osallistamisen tulokset

Porla 2.0 -hankkeen tavoitteena on ollut muodostaa Porlalle yhteinen pitkän aikavälin kehittämisnäkemys. Työssä on kuultu keskeisiä sidosryhmiä, järjestetty työpaja sekä toteutettu asukaskysely ja avoin yleisötilaisuus.

Osallistamisen perusteella Porlan tärkeimmiksi arvoiksi nousivat luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurihistorian säilyttäminen, alueen rauhallisuus sekä virkistyskäytön kehittäminen. Samalla enemmistö piti tärkeänä alueen hallittua kehittämistä. Näiden lähtökohtien pohjalta laadittiin kolme vaihtoehtoista kehittämismallia, jotka muodostavat perustan jatkosuunnittelulle.

Vaihtoehtojen esittely

Porla 2.0 -hankkeessa laadittiin kolme vaihtoehtoista kehittämismallia, jotka eroavat toisistaan kehittämisen laajuuden, palvelutason ja investointien osalta. Vaihtoehdot on kuvattu tarkemmin tämän pykälän liitemateriaalissa.

Vaihtoehto 1 – Luontopuisto: Alueen painopiste on luonnon, maiseman ja virkistyskäytön kehittämisessä. Puistoalueita kunnostetaan ja reitistöjä parannetaan, mutta rakennusten käyttöä ja toiminnallisuutta vähennetään nykyisestä.

Vaihtoehto 2 – Järviluonnon kohtaamispaikka: Aluetta kehitetään vaiheittain monipuolisena luonto-, ympäristö- ja virkistyskohteena. Olemassa olevia rakennuksia kunnostetaan valikoidusti, palveluja lisätään maltillisesti ja alueen historia sekä luontoarvot säilyvät kehittämisen lähtökohtina.

Vaihtoehto 3 – Järviluontokeskus: Alueesta kehitetään laaja ympärivuotinen järviluonnon, matkailun, ympäristökasvatuksen ja tapahtumien keskus. Vaihtoehto edellyttää merkittävimpiä investointeja sekä uusien toimintojen ja palveluiden toteuttamista.

Eteneminen

Tekninen lautakunta valitsee Porlan kehittämisvaihtoehdon jatkosuunnittelun perustaksi. Valinnan jälkeen alueen suunnittelua ja toteutusta edistetään vaiheittain yhteistyössä kaupungin eri toimintojen ja sidosryhmien kanssa.

Jatkotoimenpiteissä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ulkopuolista rahoitusta, joilla voidaan tukea suunnittelua ja toteutusta. Viranhaltijat valmistelevat parhaillaan SITRA:lle avustushakemusta, joka liittyy luonnon hyvinvointivaikutusten vahvistamiseen Porlan alueella. Kyseinen rahoitus on käytettävä vuoden 2027 aikana, mikäli hakemukseen saadaan positiivinen päätös.

Päätösoikeusperuste: Hallintosääntö 29.8 § kohdat 3 ja 5

Lapsivaikutusten ennakkoarviointi	Jos aluetta kehitetään luonto- ja järvikohteena, se parantaa lasten ja nuorten mahdollisuutta käyttää aluetta oppimisympäristönä ja saada luontokokemuksia.
Lisätiedot	Vastuullisuus- ja ilmastoasiantuntija Meeri Hartonen, meeri.hartonen(at)lohja.fi Kaupungingeodeetti Rita Pihlaja, rita.pihlaja(at)lohja.fi
Oheismateriaali	
Liite	- Porla 2.0-hankevaihtoehdot - Järviohjelma 2024 - Asemakaava L33 - Porlan yleissuunnitelman selostus 2018 - Porlan yleissuunnitelman karttaliite 2018 - Porlan vuokra-alueen kartta
Esittelijä	vt. Tekninen johtaja Koivuniemi Janne
Päätösesitys	Tekninen lautakunta päättää 1. valita Porlan kehittämisen lähtökohdaksi vaihtoehdon 2. 2. aloittaa Porlan kehittämisen tarkemman suunnittelutyön, jossa varaudutaan myös siihen, että kokonaisuutta voidaan myöhemmin laajentaa vaiheittain vaihtoehdon 3 mukaiseksi rahoituksen, tarpeiden ja päätöksenteon edetessä. Suunnittelutyötä jatketaan yhteistyössä sidosryhmäkumppanien kanssa. 3. varata tulevien vuosien talousarviossa rahaa sekä suunnittelu- että toteuttamistyöhön.
Käsittely	Vastuullisuus- ja ilmastoasiantuntija Meeri Hartonen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18.07.
Vastaesitys	Jäsen Sami Peltomäki esitti jäsenten Juhani Järvisen, Pauliina Jalola-Korhosaaren, Janne Moilasen, Jari Mettomäen ja puheenjohtaja Juha-Pekka Isotuvan kannattamana seuraavan vastaesityksen: Tekninen lautakunta päättää valita Porlan kehittämisen lähtökohdaksi vaihtoehdon 1 - seuraavin tarkennuksin Vaihtoehto 1 - Puistomainen lähivirkistysalue luontoarvot huomioiden: Alueen painopiste on luonnon, maiseman ja virkistyskäytön kehittämisessä. Puistoalueita kunnostetaan/siistitään ja reitistöjä parannetaan ainakin osittain esteettömiksi (mahdollistaen laajemman käyttöasteen), mutta purkukuntoiset rakennukset puretaan sekä käyttöä ja toiminnallisuutta vähennetään nykyisestä, kuitenkin niin, että puistoalueiden ja reitistöjen ylläpito on tulevaisuudessa mahdollista kaupungin omalla nykyisellä henkilökunnalla. Päärakennuksen kunnostamisesta erilliset suunnitelmat ja hyväksymisprosessi, sen jälkeen kun selvillä on mahdollinen käyttötarve ja lopullinen rahoittaja. Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty kannatettu vastaesitys, josta ei olla yksimielisiä, joten siitä on äänestettävä.
Äänestys	Puheenjohtajan esityksestä suoritettiin sähköinen äänestys seuraavasti ne, jotka kannattavat päätösesitystä, äänestävät JAA ne, jotka kannattavat Sami Peltomäen vastaesitystä, äänestävät EI.

JAA: 4 ääntä (Luhtala Riitta, Kurimo Heli, Gren Janne, Virta Kaisa)
EI: 9 ääntä (Isotupa Juha-Pekka, Valtonen Marsa, Mettomäki Jari, Järvinen Juhani, Sarvi Kristian, Jalola-Korhosaari Pauliina, Moilanen Janne, Peltomäki Sami, Mänd Sirje)

Puheenjohtaja totesi, että äänin 4-9 Sami Peltomäen vastaesitys on tullut teknisen lautakunnan päätökseksi

Päätös

Tekninen lautakunta päätti valita Porlan kehittämisen lähtökohdaksi vaihtoehdon 1 - seuraavin tarkennuksin Vaihtoehto 1 - Puistomainen lähivirkistysalue luontoarvot huomioiden: Alueen painopiste on luonnon, maiseman ja virkistyskäytön kehittämisessä. Puistoalueita kunnostetaan/siistitään ja reitistöjä parannetaan ainakin osittain esteettömiksi (mahdollistaen laajemman käyttöasteen), mutta purkukuntoiset rakennukset puretaan sekä käyttöä ja toiminnallisuutta vähennetään nykyisestä, kuitenkin niin, että puistoalueiden ja reitistöjen ylläpito on tulevaisuudessa mahdollista kaupungin omalla nykyisellä henkilökunnalla. Päärakennuksen kunnostamisesta erilliset suunnitelmat ja hyväksymisprosessi, sen jälkeen kun selvillä on mahdollinen käyttötarve ja lopullinen rahoittaja.

Tauko

Kokouksessa pidettiin tauko tämän asia käsittelyn jälkeen klo 18.10-18.16.

Tiedoksi

Länsi-Uudenmaan vesi- ja ympäristö ry
Pro Porla ry
Lohjan museo
Kaupunkikehityslautakunta
Matkailupäällikkö
Kaupunginjohtaja
